

6189/2006 ΕΦ ΑΘ (440985)

(ΔΕΕ 2007/1091)

Χρηματοδοτική μίσθωση. Στοιχεία των σχετικών συμβάσεων. Εκμισθώτρια μπορεί να είναι μόνο ανώνυμη εταιρεία. Σχέσεις μισθωτή, εκμισθωτή και επιχειρηματία που εμπορεύεται το αγαθό. Η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι μεικτή, ήτοι μίσθωσης παράγματος, εκχώρησης απαίτησης και συμφώνου προαιρέσεως εντολής. Η επιλογή του αγαθού γίνεται από το μελλοντικό μισθωτή, ο οποίος επιλέγει και τον προμηθευτή. Ο μισθωτής μπορεί να στραφεί κατά του πωλητή και να τον εξαναγκάσει σε τήρηση των υποχρεώσεών του, αφού τα δικαιώματα από την πώληση του έχουν εκχωρηθεί από τον εκμισθωτή και ασκούνται στο όνομα του μισθωτή. Αν ο εκμισθωτής αναθέσει στο μισθωτή τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων, ο μισθωτής ενεργεί ως άμεσος αντιπρόσωπος του εκμισθωτή και ο εκμισθωτής, αν υπήρξε απατηλή συμπεριφορά του προμηθευτή, μπορεί να αξιώσει αποζημίωση λόγω αδικοπραξίας. Την ίδια ευθύνη έχει και ο εκμισθωτής αν τέλεσε ο προστηθείς από αυτόν μισθωτής αδικοπραξίας εις βάρος του προμηθευτή. Δεν δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση λόγω αδικοπραξίας ο μισθωτής από τον προμηθευτή, εκτός αν η σχετική απαίτηση εκχωρήθηκε από τον εκμισθωτή - αγοραστή. Πότε εκχωρείται η αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.

ΕΦΑΘ 6189/2006

Πρόεδρος Ν. Κωνσταντόπουλος, Προεδρεύων Εφέτης
Εισηγήτρια Σ. Τζουμερκιώτη, Εφέτης
Δικηγόροι Α. Γκουνιοπούλου, Γ. Ιωάννου, Α. Κανελλόπουλος

[...] Κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν 1665/1986 "Συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης" (ΦΕΚ Α' 194), όπως ο νόμος αυτός ισχύει μετά την τροποποίηση του με το άρθρο 11 παρ. 1-6 Ν 2367/1995, με τη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως, η κατά το άρθρο 2 εταιρία υποχρεούται να παραχωρεί έναντι μισθώματος τη χρήση πράγματος, κινητού ή ακινήτου ή και τα δύο μαζί, που προορίζεται αποκλειστικά για επαγγελματική χρήση του αντισυμβαλλόμενου, παρέχοντας στον αντισυμβαλλόμενο της συγχρόνως το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα είτε να ανανεώσει τη μίσθωση για ορισμένο χρόνο, οι δε συμβαλλόμενοι έχουν την ευχέρεια να ορίσουν, ότι το δικαίωμα αγοράς μπορεί να ασκηθεί και πριν από τη λήξη του χρόνου της μισθώσεως. Περαιτέρω, με το άρθρο 2 παρ. 1 του ίδιου νόμου, ορίζεται, ότι συμβάσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως μπορούν να συνάπτουν ως εκμισθωτές μόνο ανώνυμες εταιρίες, που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τη διενέργεια εργασιών του άρθρου 1, ενώ με τα άρθρα 3 παρ. 1 και 4 παρ. 1 του αυτού νόμου, ορίζεται ότι η διάρκεια της χρηματοδοτικής μισθώσεως είναι πάντοτε ορισμένη και δεν μπορεί να συμφωνηθεί μικρότερη από τρία έτη (3 παρ. 1) και ότι η σύμβαση της χρηματοδοτικής μισθώσεως καταρτίζεται εγγράφως (4 παρ. 1). Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει, ότι η σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως (Leasing) αποτελεί δικαιοδοτικό μηχανισμό, που αποσκοπεί στην απόκτηση εκ μέρους του μισθωτή κεφαλαιουχικών αγαθών μεγάλης αξίας για το επάγγελμα ή την επιχείρησή του, χωρίς την άμεση εκταμίευση εκ μέρους του κεφαλαίων, αλλά με ολική χρηματοδότηση της αξίας των εν λόγω αγαθών από την εκμισθώτρια ανώνυμη εταιρία, η οποία αγοράζει το πράγμα, όπως το έχει επιλέξει ο αντισυμβαλλόμενος της μισθωτής και το παραχωρεί κατά χρήση σε αυτόν, ενδιαφερόμενη μόνο για την επιστροφή του δαπανηθέντος κεφαλαίου πλέον του κέρδους της, που επιτυγχάνεται με την είσπραξη του συμφωνηθέντος μισθώματος (Απ. Γεωργιάδης, Νέες Μορφές Συμβάσεων της Σύγχρονης Οικονομίας, έκδοση 4η, παρ. Β 2, Β 3, Β 14, σελ. 33 και 36, ο ίδιος, Η χρηματοδοτική μίσθωση Ν 1665/1986, ΝοΒ 35,1521 επ., Π. Μάζης, Η χρηματοδοτική μίσθωση leasing, 1990, σελ. 15 επ., Ν. Παπαποστόλου, Ζητήματα από το Ν 1665/1986 για τη χρηματοδοτική μίσθωση Leasing, ΝοΒ 36,1563 επ.).

Στο βασικό τύπο της χρηματοδοτικής μισθώσεως ο υποψήφιος επαγγελματίας, που χρειάζεται για την επιχείρησή ή το επάγγελμά του ορισμένο κεφαλαιουχικό αγαθό, απευθύνεται στον αντίστοιχο επιχειρηματία, που εμπορεύεται το αγαθό αυτό, και διαπραγματεύεται μαζί του την τιμή, τις τεχνικές προδιαγραφές και γενικά οτιδήποτε έχει σχέση με το αγαθό αυτό. Στη συνέχεια, προσφεύγει σε μία ανώνυμη εταιρία χρηματοδοτικής μισθώσεως (Leasing), η οποία αγοράζει το αγαθό, που της υπέδειξε ο επιχειρηματίας, καταβάλλοντος το τίμημα. Η εταιρία

Leasing δίνει εντολή στον προμηθευτή να παραδώσει κατ' ευθείαν το πράγμα στον ενδιαφερόμενο, με τον οποίο έχει συνάψει χρηματοδοτική μίσθωση. Η παραχώρηση της χρήσεως του πράγματος γίνεται έναντι μισθώματος, το ποσό του οποίου καθορίζεται με βάση το κεφάλαιο, που διαθέτει η εκμισθώτρια εταιρία για την απόκτηση του πράγματος, επιπλέον τόκους, προμήθειες και κέρδος της εταιρίας. Υπολογίζεται δε έτσι το μίσθωμα, ώστε στο τέλος του συμβατικού χρόνου να έχει καλύψει το σύνολο των εξόδων και το κέρδος της εταιρίας.

Η σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως, που καταρτίζεται μεταξύ του εκμισθωτή (εταιρίας Leasing) και του μισθωτή, δεν είναι απλή σύμβαση μισθώσεως πράγματος (άρθρα 574-618 ΑΚ), αλλά σύνθετη ή μεικτή σύμβαση, η οποία έχει στοιχεία: α) Συμβάσεως μισθώσεως πράγματος, παραλλαγμένης όμως σε πολλά σημεία από τον "τύπο" που καθιερώνουν οι διατάξεις των άρθρων 574 επ. ΑΚ. β) Συμβάσεως εντολής με την οποία ο εκμισθωτής εντέλλεται τον μισθωτή να διαπραγματευτεί το αντικείμενο και τους όρους της συμβάσεως πώλησεως, την οποία θα καταρτίσει ο εκμισθωτής με τον προμηθευτή. Η επιλογή του αγαθού, που θα αποτελέσει αντικείμενο της μισθώσεως, γίνεται από τον μελλοντικό μισθωτή, ο οποίος είναι ελεύθερος να διαλέξει μόνος του το αγαθό και τον αντίστοιχο προμηθευτή του. γ) Εκχώρησεως απαιτήσεως από την εταιρία Leasing (εκμισθωτή) προς τον μισθωτή, που έχει αυτή κατά του προμηθευτή από τη σύμβαση πώλησεως. Πρόκειται για εκχώρηση συγκεκριμένων απαιτήσεων (ένεκα υπάρξεως ελαττωμάτων ή ελλείψεως συμφωνημένων ιδιοτήτων κ.λπ.) και όχι για τη μεταβίβαση ολοκλήρου του συμβατικού δεσμού, δ) Συμφώνου προαίρεσεως, συμφωνίας δηλαδή μεταξύ εκμισθωτή και μισθωτή ότι ο τελευταίος θα έχει το δικαίωμα, είτε να αγοράσει το πράγμα, είτε να ανανεώσει τη σύμβαση για ορισμένο χρόνο {Αν. Γεωργιάδης, Νέες Μορφές Συμβάσεων της Σύγχρονης Οικονομίας, έκδοση 4η, παρ. Β 30, Β 62, σελ. 42 και 53 αντίστοιχα, παρ. Β 96 έως και Β 112, σελ. 66 επ., ο ίδιος, Η χρηματοδοτική μίσθωση, ΝοΒ 35,1521 επ.}).

Στη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως ο εκμισθωτής συνδέεται με τον προμηθευτή με τη σύμβαση της πώλησεως, την οποία ο πρώτος καταρτίζει είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω του μισθωτή, που ενεργεί ως άμεσος αντιπρόσωπος (ΑΚ 211). Ο μισθωτής, κατά κανόνα, δεν συνδέεται με κάποια συμβατική σχέση με τον προμηθευτή. Ωστόσο, με βάση τα δικαιώματα από την πώληση, που του έχουν εκχωρηθεί από τον εκμισθωτή, μπορεί να στραφεί κατά του προμηθευτή και να τον εξαναγκάσει σε τήρηση των υποχρεώσεων του ως πωλητή, σε καταβολή αποζημιώσεως κ.λπ. Ο μισθωτής, ως εκδοχέας των παραπάνω δικαιωμάτων, θα τα ασκήσει στο όνομα του και για λογαριασμό του (μισθωτή), ζητώντας αποκατάσταση της δικής του ζημίας (ΕφΑΘ 5829/2003 ΕΛΔ 45,909, ΕφΑΘ 976/2003 ΕπισκΔ 2003,537, ΕφΠειρ 1133/2000 ΔΕΕ 2001,196). Η σύμβαση leasing και η πώληση συνιστούν δύο ξεχωριστές συμβάσεις με διαφορετικά πρόσωπα (ανά δύο) η κάθε μία, δηλαδή υπάρχει τριγωνική απλώς σχηματική σχέση και όχι τριμερής. Ο μισθωτής δεν συνδέεται συμβατικώς με τον προμηθευτή (πωλητή), έναντι του οποίου δεν αποκτά δικαιώματα, αλλά ούτε η πώληση επηρεάζεται από έλλειψη εγκυρότητας της συμβάσεως Leasing. Ο μισθωτής από το γεγονός ότι δεν συνδέεται συμβατικώς με τον πωλητή-προμηθευτή, δεν έχει κατ' αυτού (πωλητή) αξιώσεις για μη κανονική και εμπρόθεσμη παράδοση του πράγματος, για έλλειψη συμφωνημένων ιδιοτήτων και για ύπαρξη πραγματικών ελαττωμάτων, εφόσον δεν του εκχωρηθούν από τον αγοραστή οι σχετικές αγωγές ή δεν ενταλθεί από αυτόν να τις ασκήσει (Π. Μάζης, Η χρηματοδοτική μίσθωση, σελ. 66-75, ΕφΑΘ 976/2003, όπου παραπάνω). Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε, σε περίπτωση που ο εκμισθωτής αναθέσει στο μισθωτή τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων, ο τελευταίος ενεργεί ως άμεσος αντιπρόσωπος του και ο εκμισθωτής, αν οδηγήθηκε στην κατάρτιση της συμβάσεως πώλησεως συνεπεία απατηλής συμπεριφοράς του προμηθευτή, μπορεί να αξιώσει από τον τελευταίο αποζημίωση κατά τις διατάξεις περί αδικοπραξιών, ως άμεσα ζημιωθείς, όπως επίσης ευθύνεται και ο εκμισθωτής έναντι του προμηθευτή σε περίπτωση αδικοπραξίας τελεσθείσας σε βάρος του τελευταίου από τον προστηθέντα από αυτόν (εκμισθωτή). Αντίθετα ο μισθωτής, στον οποίο στη συνέχεια περιήλθε κατά χρήση το πωληθέν αντικείμενο, δεν μπορεί να στραφεί κατά του προμηθευτή και να ζητήσει αποζημίωση λόγω αδικοπραξίας, αφού η τελευταία τελέστηκε σε βάρος του εκμισθωτή. Αντανακλαστικές συνέπειες στην περιουσία του μισθωτή, ο οποίος είναι τρίτος, από την αδικοπραξία σε βάρος του αγοραστή, δεν τον καθιστούν δικαιούχο αποζημιώσεως προς αποκατάσταση θετικής ή αποθετικής ζημίας, αλλά και χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης, αφού αυτός ζημιώνεται έμμεσα, ο δε υποστάς έμμεση ζημία δεν έχει αξίωση προς αποκατάσταση αυτής. Τούτο συνάγεται αφενός από τη διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ, το οποίο παρέχει δικαίωμα αποζημιώσεως μόνο σε αυτόν που ζημιώθηκε παράνομα και υπαίτια και αφετέρου από τις εξαιρέσεις που καθιερώνονται περιοριστικά με τα άρθρα 928 και 929 ΑΚ.

Ενόψει αυτών, δεν είναι δικαιούχος από την αδικοπραξία, που τελέστηκε σε βάρος του αγοραστή (εκμισθωτή), ο τρίτος, ο οποίος απέκτησε στη συνέχεια το πωληθέν αντικείμενο δυνάμει χρηματοδοτικής μισθώσεως, διότι η επικαλούμενη περιουσιακή βλάβη του δεν είναι απότοκος, κατ' αιτιώδη συνάφεια, της αδικοπραξίας που τελέστηκε σε βάρος του εκμισθωτή. Έτσι, ο μετά την πραγμάτωση του αδικήματος μισθωτής δεν είναι δικαιούχος της αποζημιώσεως κατά τις προαναφερόμενες διατάξεις, εκτός αν η αξίωση του δικαιούχου από αδικοπραξία μεταβιβάστηκε με εκχώρηση στο μισθωτή. Ειδικά όμως για την αξίωση του άρθρου 932 ΑΚ, η οποία δεν εκχωρείται, ούτε κληρονομείται, είναι εκχωρητή μόνο αν αναγνωρίστηκε από τον δικαιούχο με σύμβαση ή ο δικαιούχος ήγειρε σχετική αγωγή (άρθρο 933 ΑΚ). [...]

Στην προκειμένη περίπτωση, με βάση τις ανωτέρω νομικές παραδοχές, η αγωγή, με το προαναφερόμενο περιεχόμενο και αιτήματα, δεν βρίσκει έρεισμα στις διατάξεις περί αδικοπραξίας, διότι άμεσα ζημιωθείσα από την επικαλούμενη αδικοπρακτική συμπεριφορά των εναγομένων είναι η αγοράστρια του μηχανήματος εταιρία με την επωνυμία "Κ. Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ", η οποία το εκμίσθωσε στην πρώτη ενάγουσα. Οι ενάγουσες, λόγω των αντανakλαστικών συνεπειών στην περιουσία τους από την επικαλούμενη αδικοπραξία των εναγομένων, ζημιώθηκαν έμμεσα και επομένως δεν έχουν ευθεία αξίωση λόγω αδικοπραξίας έναντι των εναγομένων, που κατά τα εκτιθέμενα στην αγωγή πώλησαν το μηχάνημα στην εκμισθώτρια, δεδομένου ότι δεν επικαλούνται εκχώρηση εκ μέρους της αγοράστριας εταιρίας των αξιώσεων της από αδικοπραξία των εναγομένων. Πρέπει να σημειωθεί ότι ούτε στη σύμβαση πώλησεως μπορεί να βρει έρεισμα η αγωγή, καθόσον δεν υφίσταται η συμβατική σχέση της πώλησεως μεταξύ των διαδίκων και με την αγωγή οι ενάγουσες δεν επικαλούνται εκχώρηση από την αγοράστρια εταιρία προς αυτές των απαιτήσεων, που αυτή έχει κατά του προμηθευτή από τη σύμβαση πώλησεως, ένεκα υπάρξεως ελαττωμάτων ή ελλείψεως συμφωνημένων ιδιοτήτων του μηχανήματος.

(Δέχεται την έφεση της πρώτης εκκαλούσας ως προς τους δύο πρώτους των εφεσίβλητων και απορρίπτει κατά τα λοιπά.)